

С. В. Качула

к. е. н., доцент кафедри фінансів, Університет митної справи та фінансів, м.
Дніпропетровськ

О. В. Гриценко

ст. викладач, Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ

БЮДЖЕТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

S. V. Kachyla,

PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Finance,
University of Customs Affairs and Finance, Dnipropetrovs'k

O. V. Grytsenko,

Senior Lecturer of the Department of Finance,
University of Customs Affairs and Finance, Dnipropetrovs'k

THE BUDGETARY ADJUSTMENT OF INNOVATIVE DEVELOPMENT AND ITS FEATURES IN MODERN CONDITIONS

Розглянуто сутність бюджетного регулювання інноваційного розвитку, його принципи. Визначено особливості бюджетного регулювання інноваційного розвитку в сучасних умовах. Окреслено складові механізми бюджетного регулювання інноваційного розвитку, визначено проблеми їх використання. Показано, що реалізація механізму бюджетного регулювання інноваційного розвитку має спиратися на посилення взаємозв'язку бюджетного регулювання із циклічністю економічного розвитку, підвищення рівня обґрунтованості бюджетного планування, збалансування доходів і видатків бюджету, зниження частки державного боргу у валовому внутрішньому продукті, посилення контролю за використанням державних запозичень. Доведено, що раціональне співвідношення між параметрами бюджету, як інструментами бюджетного регулювання, визначає його дієвість у процесі впливу на інноваційний розвиток України.

Запропоновано напрями удосконалення бюджетного регулювання у аспекті впливу на інноваційний розвиток в умовах бюджетного реформування та фінансово-економічної кризи в Україні.

The essence of budgetary adjustment of innovative development and its principles are considered. The features of budget adjustment of innovation development in the modern conditions are determined. The components of the budgetary adjustment mechanism of innovative development and the problems of their use are identified. Directions of improvement of budgetary adjustment from the perspective of impact on the innovative development in the conditions of budgetary reform and the financial and economic crisis in Ukraine are proposed. It is shown that the implementation of the budgetary adjustment mechanism of innovative development should be based on strengthening the relationship between budgetary adjustment and cyclical economic development, improving the validity of budget planning, balance of budget revenues and expenditures, reducing the national debt-GDP ratio, strengthening of control of the use of government borrowing.

It is proved that a rational relationship between the budget parameters such as budgetary adjustment tools, determines its effectiveness in the process of impact on the innovative development of Ukraine.

Ключові слова: *інноваційний розвиток, бюджет, бюджетне регулювання, механізм бюджетного регулювання, програмно-цільовий метод.*

Key words: *innovative development, budget, budgetary adjustment, budgetary adjustment mechanism, program-target method.*

Постановка проблеми. В умовах посилення значення інноваційного фактору економічного зростання стратегічним пріоритетом сучасної державної політики є реалізація інноваційної моделі розвитку країни, що характеризує здатність забезпечувати досягнення економічними суб'єктами високих соціально-економічних показників за рахунок генерування, розповсюдження та впровадження інновацій.

В Україні обґрунтовані та законодавчо визначені пріоритетні напрями інноваційної діяльності, але на практиці вони не реалізуються повною мірою внаслідок, поряд з іншими чинниками, недостатньо активного використання державою дієвих фінансових механізмів та інструментів, котрі здатні сприяти підвищенню рівня управління процесами продукування та розповсюдження інновацій в сучасних умовах. Одним із таких найважливіших фінансових інструментів-регуляторів у руках держави, є бюджет.

В Україні за допомогою бюджету перерозподіляється майже третина валового внутрішнього продукту, отже бюджетне регулювання має стати вагомим механізмом впливу на інноваційний розвиток країни. У зв'язку з викладеним, важливим завданням є обґрунтування теоретичних засад бюджетного регулювання та пошук шляхів посилення його впливу на інноваційний розвиток національної економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значну увагу використанню фінансового інструментарію для впливу на перебіг соціально-економічних процесів у суспільстві та зокрема інноваційного розвитку приділяють такі вітчизняні й зарубіжні вчені, як А. Вагнер, С.В. Валдайцев, Г.Я. Гольдштейн, В.М. Геєць, І.В. Запатріна, А.І. Крисоватий, М.І. Крупка, О.О. Лапко, Л.В. Лисяк, В.Макогон, Л.І. Федулова, І.Я. Чугунов та інші. Ознайомлення з публікаціями, присвяченими проблематиці використання фінансового інструментарію для активізації інноваційного розвитку свідчить, що особлива увага у них акцентується на практичних аспектах макро- та мікрорівня. Водночас недостатнє теоретичне обґрунтування процесу бюджетного регулювання інноваційного розвитку в умовах системних економічних перетворень на тлі фінансово-економічної та політичної кризи в країні не дозволяє ефективно впливати на перебіг інноваційних процесів та отримання очікуваних результатів.

Наявність низки проблем в національній економіці актуалізує потребу у дослідженні особливостей бюджетного регулювання інноваційного розвитку. Залишаються недостатньо дослідженими питання, зумовлені розумінням інституційних змін у механізмі бюджетного регулювання інноваційного розвитку в сучасних умовах, а також - формуванням та реалізацією нових підходів, які забезпечували б якісний рівень його функціонування.

Метою даної статті є узагальнення теоретичних підходів щодо бюджетного регулювання інноваційного розвитку та розробка пропозицій з його удосконалення у сучасних умовах системних економічних перетворень.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Національній доповіді «Інноваційна Україна 2020» відзначається: «Україна сьогодні також належить до країн, які декларують важливість інновацій для вирішення нагальних соціально-економічних проблем країни. Водночас структурно-технологічні зрушення, що відбулися в роки незалежності, значною мірою мали стихійний характер, а основні механізми зростання продовжують концентруватися в групі галузей, чия конкурентоспроможність в основному залежить від використання екстенсивних факторів виробництва і потребує відносно невисокого рівня інноваційної активності, ґрунтуючись на експорті сировинних товарів і продукції нижчих виробничих переділів, що обумовлює низьку конкурентоспроможність економіки, нееквівалентний обмін та значне відставання країни в соціально-економічному розвитку» [11, с.6]. Отже, ситуація доволі складна, що потребує невідкладного втручання держави.

Одним із найвагоміших механізмів, здатних упорядкувати ситуацію в інноваційній сфері, виступити каталізатором активізації та стимулювання інноваційного розвитку, на нашу думку, є бюджетне регулювання. На сьогодні головним документом у сфері бюджетного регулювання є Бюджетний кодекс України [1].

У науковій літературі існує два основні підходи щодо визначення сутності бюджетного регулювання та його основних складових. За першого, бюджетне регулювання визначається як механізм перерозподілу коштів між бюджетами. Так, в аналітичній доповіді зміст бюджетного регулювання визначається як механізм територіального перерозподілу валового регіонального продукту, створеного на його території, отримання кожним регіоном його відповідної частки, що спрямоване не лише на вирівнювання їх фінансових можливостей через бюджет, а на досягнення збалансованості фінансового потенціалу регіонів і населених пунктів [5]. За твердженням В.Грицюк, бюджетне регулювання є організованою системою управління бюджетним устроєм держави [3, с. 17].

За другого підходу, бюджетне регулювання – метод державного економічного регулювання економіки, який передбачає оптимальне співвідношення між державними доходами (передусім податковими надходженнями) та державними витратами, а також перерозподіл коштів між різними бюджетами з метою

впливу на циклічний розвиток економіки, на структурні зрушення в економіці, темпи науково-технічного прогресу, економічну та соціальну політику держави, співвідношення сукупного попиту та пропозиції [6]. І. Чугунов вважає, що змістом бюджетного регулювання держави є розроблення основних напрямів формування та використання бюджетних коштів, виходячи з необхідності вирішення завдань, які стоять перед суспільством на певному етапі його розвитку [14]. К. Павлюк визначає бюджетне регулювання як систему взаємопов'язаних методів, способів, правових форм формування, розподілу та перерозподілу бюджетних ресурсів для збалансування інтересів суспільства і громадян у процесі економічного та соціального розвитку [12, с.342]. В. Дем'янишин стверджує, що бюджетне регулювання є методом здійснення державою функцій управління соціально-економічними процесами при використанні бюджетних відносин [4, с. 233].

Аналізуючи розглянуті підходи вчених, можна дійти висновку, що другий підхід сутність бюджетного регулювання розкриває більш системно. Бюджетне регулювання розглядається як система економічних відносин, спрямованих на конкретний об'єкт регулювання (соціальний або економічний розвиток, регіональні або загальнодержавні процеси тощо). Бюджетне регулювання характеризується впливом бюджету на різні сторони соціально-економічного розвитку в процесі формування доходів і здійснення видатків, а також збалансування державного та місцевих бюджетів. Його метою є вплив на циклічний розвиток економіки задля стимулювання економічного зростання та забезпечення відповідного розширеного розвитку суспільства. Основна мета системи бюджетного регулювання полягає у реалізації цілей і завдань бюджетної політики держави, як вагомій складовій економічної політики [6]. Тобто бюджет може виступати як об'єкт регулювання (коли існує необхідність скеровування бюджетних коштів у потрібному напрямі), так і інструментом регулювання процесів соціально-економічного розвитку (акумулювання коштів у бюджеті дозволяє створити необхідний запас фінансової міцності бюджету).

Вагому роль у забезпеченні ефективності, результативності та дієвості бюджетного регулювання має чітке визначення мети регулюючого впливу, оскільки бюджетна система є інструментом регулювання соціально-економічного розвитку спрямованим на створення найбільш сприятливих умов для його динаміки.

Підсумовуючи зазначене, бюджетне регулювання інноваційного розвитку будемо розглядати як систему економічних відносин щодо використання бюджетного механізму (доходів, видатків бюджету, пільг, інноваційних проектів і програм тощо) з метою стимулювання продукування та використання інновацій в економічній системі, забезпечення бажаного рівня економічного розвитку на інноваційній основі. Бюджетне регулювання інноваційного розвитку має будуватися на основі наступних принципів: наукового обґрунтування, цілеспрямованості, адаптивності, гнучкості, доцільності, планомірності, дієвості, ефективності.

У сучасних умовах національної економіки важливим є спрощення регуляторного середовища інноваційної діяльності, досягнення його прозорості та інформативності, забезпечення зміцнення кадрового потенціалу у системі освіти і науки, підвищення якості освіти. Останнє є надзвичайно важливим з огляду на складну демографічну ситуацію в Україні, активізацію в останні роки міграційних процесів, що спричиняє відтік молоді працездатного віку та висококваліфікованої робочої сили в інші країни.

Одним із вагомих завдань формування дієвого механізму бюджетного регулювання є створення відповідних умов для стимулювання розвитку базисних виробництв високотехнологічних укладів та модернізації ключових секторів національної економіки, що дозволить забезпечити передумови для довготривалого економічного зростання з урахуванням пріоритетів економічної політики та її вагомій складовій - бюджетної політики. Важливою є концентрація бюджетних ресурсів у критично значимих обсягах для посилення державної інноваційно-інвестиційної діяльності в частині модернізації видобувних галузей промисловості, паливно-енергетичного комплексу, сільського господарства, авіаційного комплексу, транспортної інфраструктури, розвитку атомної промисловості, нанотехнології та інших галузей високотехнологічного виробництва.

На нашу думку, найбільш суттєве значення у контексті стратегічних перспектив інноваційного розвитку держави мають видатки бюджету на економічну діяльність і на розвиток людського потенціалу (на освіту, науку, охорону здоров'я, культуру). Перша забезпечує можливості для досягнення цілей у середньо - і довгостроковій перспективах, а галузі, що сприяють розвитку людського потенціалу, формують передумови для реалізації довгострокових інноваційних програм розвитку.

Характерною особливістю сучасного кризового періоду економіки є значний рівень державного боргу, який утворився внаслідок необхідності фінансування дефіциту бюджету за рахунок державних запозичень, зниження показника валового внутрішнього продукту та наявність певних ризиків на ринках фінансового капіталу. Накопичення державного боргу зумовлює зростання видатків на його обслуговування та погашення, що впливає на збалансованість бюджетної системи у наступних періодах. Також проблеми з фінансовою стабільністю ряду країн Європи (Греції, Іспанії, Італії, Португалії, Ірландії) та країн з трансформаційною економікою посилюють ризики неплатоспроможності країн-позичальників у зв'язку із зростанням вартості боргового рефінансування.

Таким чином, раціональне співвідношення між параметрами бюджету, як інструментами бюджетного регулювання, визначає його дієвість у процесі впливу на інноваційний розвиток України.

Для України із обмеженим доступом до залучення кредитних фінансових ресурсів, в умовах економічних трансформацій та кризового стану економіки життєво важливим є проведення стимулюючої бюджетної політики з метою відновлення ділової активності, що значним чином впливатиме на збільшення

обсягу доходної частини бюджету, оптимізації витратів бюджету та зниження рівня державного боргу. Це зміцнить інструментальний характер бюджету для активізації інноваційної діяльності.

Інструменти бюджетного регулювання мають бути збалансованими, що визначатиме їх дієвість у процесі стимулювання інноваційного розвитку країни. Перерозподіл доходів між бюджетами виступає як вихідна форма бюджетного регулювання, оскільки вона формує основу побудови дієвої та ефективної бюджетної системи. Бюджетне регулювання може здійснюватись різними методами: субсидування та процентні відрахування від регулювальних доходів, податковим (запровадження місцевих податків та зборів) і позиковим (випуск місцевих позик) методів, пошук резервів зростання доходів та оптимізація витратів відповідних бюджетів.

Механізм бюджетного регулювання інноваційного розвитку з необхідністю має включати такі складові: організаційну (фінансове планування стратегічного і тактичного характеру, програмування, прогнозування, фінансовий контроль); інформаційну (звітність про виконання бюджетів, показники інноваційного розвитку, результати фінансового контролю та аудиту, рівня інфляції, цін, попиту та пропозиції, розповсюдження знань); функціональну (бюджетні програми, державні закупівлі, податки, запозичення, пільги, витатки бюджету, субсидії, субвенції, трансферти, бюджет розвитку, бюджетні інвестиції, бюджетне кредитування, гранти); підтримуючу (нормативно-правове, освітнє, наукове забезпечення, інституціональне середовище).

Слід зазначити, що дієвість бюджетного регулювання в значній мірі визначається адаптивністю бюджетного механізму до соціально-економічних та фінансово-інвестиційних змін, рівня налагодженості фінансової взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування [8]. Тому механізм бюджетного регулювання має бути адаптивним до умов макро-, мікро- та інституційного середовища і гнучким, тобто піддаватися коригуванню в середньостроковій перспективі. Це доволі складне завдання, адже ступінь коригування має відповідати стратегічним завданням, пріоритетам бюджетної політики, рівню інноваційного розвитку країни з урахуванням циклічності економічного розвитку. Водночас необхідно здійснювати оцінки впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на бюджетну стійкість.

Важливим аспектом інституційних змін, які необхідно враховувати при забезпеченні дієвості бюджетного регулювання, є підвищення рівня відповідальності учасників бюджетного процесу за виконання своїх функцій, досягнення результативності та ефективності бюджетних витрат, спрямованих на підтримку інноваційного розвитку.

Важливим завданням є підвищення рівня достовірності бюджетного прогнозування. Однією з головних цілей довгострокового бюджетного прогнозування є узгодження бюджетної політики з завданнями інноваційного розвитку, досягнення результативності інноваційних та науково-технічних програм в умовах обмеженості бюджетних ресурсів.

Для підвищення ефективності та адаптивності інструментів бюджетного регулювання, на нашу думку, слід враховувати фази розвитку взаємовідносин між фінансовим і виробничим капіталом. Відповідно до сучасного погляду на характер довгострокових процесів глобального економічного розвитку К. Перес запропонувала типологію фінансових інновацій за ступенем корисності для реального сектора економіки, відповідно до яких відбуваються зміни (коливання) у поведінці фінансового капіталу (фаза впровадження, стадія агресивного фінансування, поворотний момент, фаза синергії, зрілість) [12]. У залежності від домінуючої характеристики фінансів під час тієї чи іншої фази доцільно послаблювати чи підсилювати інструменти бюджетного регулювання, що має враховувати уряд при розробці бюджетної політики на середньострокову перспективу та її взаємозв'язку з інноваційною політикою.

Враховуючи закономірності економічних процесів у динаміці (сучасна теорія циклів) при формуванні та реалізації бюджетної політики та механізму бюджетного регулювання інноваційного розвитку доцільно враховувати фазу економічного циклу. В умовах кризи держава має більш активно задіяти бюджетні регулятори, в умовах підйому – послабити їх вплив на економічних агентів. Світова фінансова криза та її наслідки ще раз підтвердили, що недооцінювання бюджетного інструментарію чи його несвочасне впровадження може призвести до катастрофічних змін, занепаду інноваційного процесу, як це відбувається в Україні на сучасному етапі.

Структура джерел фінансування інноваційної діяльності в Україні, яка характеризується незначною часткою бюджетних коштів (табл.1), свідчить про інноваційну кризу і фактично усунення держави від реалізації моделі інноваційного розвитку.

Таблиця 1.
Структура фінансування інноваційного розвитку в Україні, %

Рік	загальна сума витрат	У тому числі за рахунок коштів			
		власних	бюджету	іноземних інвесторів	інших джерел
2000	100	79,64	0,44	7,57	12,35
2001	100	83,90	2,83	2,97	10,30
2002	100	71,07	1,51	8,76	28,53
2003	100	70,21	3,04	70,21	22,50
2004	100	77,22	1,40	2,48	18,91
2005	100	87,72	0,49	2,75	9,04

2006	100	84,60	1,86	2,86	10,68
2007	100	73,72	1,33	2,97	21,98
2008	100	60,56	2,81	0,96	35,67
2009	100	65,02	1,60	19,03	14,35
2010	100	59,35	1,08	29,97	9,59
2011	100	52,92	1,04	0,40	45,64
2012	100	63,90	1,95	8,67	25,48
2013	100	72,92	0,26	13,11	13,71
2014	100	68,10	0,22	9,4	22,38

Джерело: розраховано за [9]

З таблиці 1 видно, що співвідношення між коштами бюджету, приватними джерелами фінансування та іншими складає в різні роки 52,9% - 87,7% (власні джерела): 0,22% - 3,04% (кошти бюджету): 9,04% - 45,64% (інші джерела). Таким чином, в Україні за аналізований період основним джерелом фінансування були власні кошти підприємств, а кошти державного бюджету становили трохи більше 3% тільки в 2003 р. Аналіз підтверджує, що в Україні не реалізується жодна з моделей науково-інноваційного розвитку, що втілена в промислово розвинених країнах. Сформована в Україні модель характеризується тим, що розвиток інноваційної сфери стримується неефективними механізмами залучення прямих іноземних інвестицій та внутрішньонаціональних фінансових ресурсів, відсутністю системного підходу до використання світових досягнень науково-технічного прогресу, асиметричним розвитком економічних інститутів в різних сферах, розвитком прискореними темпами низькотехнологічних сфер та галузей економіки [2].

Таким чином, розробка та реалізація дієвого механізму бюджетного регулювання інноваційного розвитку має спиратися на науково обґрунтовані положення, у тому числі в частині посилення взаємозв'язку бюджетного регулювання із циклічністю економічного розвитку, підвищення рівня обґрунтованості бюджетного планування та прогнозування, впровадження дієвого механізму використання бюджетного дефіциту, зниження частки державного боргу у валовому внутрішньому продукті, обмеження збільшення державних видатків виходячи із темпів економічного зростання на інноваційній основі.

Процес удосконалення системи бюджетного регулювання інноваційного розвитку в сучасних умовах бюджетного реформування має відбуватися на взаємоприйнятній для органів влади (з огляду на формування доходів бюджету та активізації інноваційного розвитку) та суб'єктів економічних відносин податковій базі, передбачуваності бюджетних доходів і видатків, ґрунтуватись на фінансовій стійкості бюджетної системи країни. Серед основних інструментів бюджетної політики держави у сучасних умовах мають стати переважно надання грантів і субсидій приватному сектору та податкові стимули, що не заперечує використання інших інструментів. При цьому необхідно враховувати часовий лаг між моментом впровадження податкових стимулів і реакцією на них суб'єктів економічних відносин. Економічна доцільність поточного функціонування, а також перспективного і стратегічного розвитку системи бюджетного регулювання повинна бути домінуючою при прийнятті рішень з фінансування інноваційних проектів і програм.

Досягнення необхідного рівня раціоналізації взаємодії елементів системи бюджетного регулювання інноваційного розвитку потребує здійснення оцінки та моніторингу бюджетних доходів і витрат, їх оптимізації як на загальнодержавному рівні (державний бюджет), так і на рівні адміністративно-територіальних утворень (місцеві бюджети).

Удосконалення бюджетного регулювання у сфері видатків передбачає подальший розвиток програмно-цільового методу у бюджетному процесі, забезпечення оптимізації бюджетних програм, підвищення якості результативних показників, розробки середньострокової та довгострокової стратегії розвитку економіки на інноваційній основі.

Економічна та фінансова спрямованість прийняття раціональних і ефективних управлінських рішень щодо використання бюджетних коштів має забезпечуватися виходячи зі ступеня їх обґрунтованості на основі середньострокового планування, стратегічних програм, інвестиційних та інноваційних проектів.

Висновки. На етапі розвитку ринкових відносин та необхідності відновлення економічної динаміки в Україні необхідне дієве державне регулювання інноваційного розвитку. Зважаючи на те, що із загостренням кризових явищ виникає необхідність використання дієвих інструментів регулювання інноваційного розвитку, у сучасних умовах особливу вагу слід приділити бюджетному регулюванню. Адже саме бюджетна система не тільки мобілізує певний обсяг фінансових ресурсів, а й ефективно їх використовує, враховуючи поточні потреби економіки та стратегічні завдання її подальшого розвитку. Формуванню та розвитку бюджетного регулювання інноваційного розвитку економіки в Україні притаманні певні проблеми, які зумовлені економічними та політичними чинниками.

Система стимулів відновлення інноваційної активності повинна спиратися на науково обґрунтовану систему пріоритетів інноваційного розвитку, тобто базуватися на окреслених загальнонаціональних і галузевих пріоритетах і визначати точки інноваційного прориву. У зв'язку з цим пріоритети бюджетної політики мають бути зорієнтовані на структурну перебудову та модернізацію економіки країни, реалізацію сучасних інноваційних стратегій, розвиток науково-технічного та людського потенціалу.

Реалізація механізму бюджетного регулювання інноваційного розвитку має спиратися на посилення взаємозв'язку бюджетного регулювання із циклічністю економічного розвитку, підвищення рівня обґрунтованості бюджетного планування, збалансування доходів і видатків бюджету, зниження частки державного боргу у валовому внутрішньому продукті, посилення контролю за використанням державних запозичень.

Слід зазначити, що реалізація бюджетної політики щодо регулювання інноваційного розвитку, стимулювання інноваційної активності на визначених пріоритетних напрямках потребує врахування інституційного середовища країни, отже передбачає використання широкого набору інструментів і важелів. При цьому одним з основних інструментів прямої державної підтримки інноваційного процесу має бути державне замовлення, як складова системи бюджетного регулювання, що дасть змогу одночасно стимулювати як попит, так і пропозицію на ефективні інноваційні проекти. Ці питання є перспективою подальших досліджень.

Література.

1. Бюджетний кодекс України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua> (Дата доступу 29 грудня 2015 р.).
2. Гриценко О.В. Формування фінансових ресурсів для забезпечення інноваційного розвитку економіки України / О.В.Гриценко // Вісник ДДФА: Економічні науки. – 2015. - №1(31). – С.128-138.
3. Грицюк Т. В. Бюджетное регулирование, макроэкономическая стабильность и экономический рост / Т. В. Грицюк // Финансы и кредит. – 2003. – № 13 (127). – С. 14 – 26.
4. Дем'янишин В.Г. Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної доктрини України / В. Дем'янишин. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – 496 с.
5. Ключові напрями модернізації бюджетного регулювання соціально-економічного розвитку України. Аналітична доповідь. – Національний інститут стратегічних досліджень. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/byudzhette_reguluvanya-bb446.pdf
6. Лисяк Л. В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України / Л. В. Лисяк. – К. : ДННУ АФУ, 2009. – 600 с.
7. Львов Д.С. Эволюция технико-экономических систем: возможности и границы централизованного регулирования / Д.С. Львов, С.Ю. Глазьев, Г.Г. Фетисов. – М. : Наука, 1992. – 276 с.
8. Макогон В.Д. Бюджетне регулювання у системі соціально-економічного розвитку України / В.Д. Макогон // Вісник ДДФА: Економічні науки. – 2014. – №1 (31). – С.26-31.
9. Наукова та інноваційна діяльність (1990-2014) [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukrstat.org.ua>
10. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред.В.М.Гейця та ін. ; НАН України. – К., 2015. – 336 с.
11. Павлюк К. В. Бюджет і бюджетний процес в умовах транзитивної економіки / К.В. Павлюк. – К. : НДФІ, 2006. – 584 с.
12. Перес К. Технологические революции и финансовый капитал. Динамика пузырей и периодов процветания / Карлота Перес / Пер. с англ. Ф.В.Маевского. – М.: Дело, 2011. – С.78.
13. Чугунов І. Я. Теоретичні основи системи бюджетного регулювання / І.Я.Чугунов. – К. : НДФІ, 2005. – 259 с.

References.

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), “Budget Code of Ukraine”, available at: <http://zakon.rada.gov.ua> (Accessed 29 December 2015).
2. Grytsenko, O.V. (2015), “Forming of financial resources to provide innovative development of the economy of Ukraine”, *Visnyk DDFA: Ekonomichni nauky*, vol.1(31), pp.128-138.
3. Grytsyuk, T. V. (2003), “ Budgetary regulation, macroeconomic stability and economic growth ”, *Fynansu y kredyt*, vol. 13 (127), pp. 14 – 26.
4. Dem'yanyshyn, V.H. (2008), *Teoretychna kontseptualizatsiia i praktychna realizatsiia biudzhethoi doktryny Ukrainy* [The theoretical conceptualization and practical implementation of budget doctrine Ukraine], TNEU, Ternopil, Ukraine, p. 496.
5. The National Institute for Strategic Studies (2014), “Key areas of budget management modernization of socio-economic development of Ukraine. The analytical report”, available at: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/byudzhette_reguluvanya-bb446.pdf (Accessed 1 February, 2016).
6. Lysiak, L.V. (2009), *Biudzhetha polityka u systemi derzhavnoho rehulivannia sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy* [Fiscal policy in the state regulation of socio-economic development of Ukraine], DNNU AFU, Kyiv, Ukraine, p.600.
7. L'vov, D.S., Hlaz'ev, S.Yu. and Fetysov, H.H. (1992), *Jevoljucija tehniko-jekonomicheskikh sistem: vozmozhnosti i granicy centralizovannogo regulirovanija* [The evolution of the technical and economic systems: the capabilities and centralized control border. Nauka], Moscow, Russia, p. 276.
8. Makohon, V.D. (2014), “Budgetary adjustment in the system of socio-economic development of Ukraine ”, *Visnyk DDFA: Ekonomichni nauky*, vol. 1 (31), pp. 26-31.

9. State Statistics Service of Ukraine (2000-2014), "Research and Innovation ", available at: <http://ukrstat.org.ua>. (Accessed 1 February, 2016).
10. Geets, V.M. (2015), *Innovatsijna Ukraina 2020 : natsional'na dopovid'* [Ukraine Innovation 2020: National Report], The National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, p. 336.
11. Pavlyuk, K. V. (2006), *Biudzheth i biudzhethnyj protses v umovakh tranzytivnoi ekonomiky* [The budget and the budget process in the conditions of transitive economy], NDFI, Kyiv, Ukraine, p. 584.
12. Peres, K. (2011), *Tekhnolohycheskye revolyutsyy y fynansoviy kapital. Dynamyka puzurey y peryodov protsvetanyya* [Technological revolutions and financial capital. Dynamics of bubbles and periods of prosperity], Delo, Moscow, Russia, p.78.
13. Chuhunov, I. Ya. (2005), *Teoretychni osnovy systemy biudzhethnoho rehuliuвання* [Theoretical basis of budget management system], NDFI, Kyiv, Ukraine, p.259.

Стаття надійшла до редакції 18.02.2016 р.